

технологічних умовах виконання робіт, вибрати оптимальний варіант умов і визначити оптимальну тривалість виконання робіт. Це буде сприяти підвищенню ефективності використання капітальних вкладень і конкурентоспроможності будівельних організацій.

Список літератури:

1. *Афанасьєв В.А., Афанасьєв А.В.* Проектирование организации строительства, организации и производства работ.-Л.:ЛИСИ, 1988.-99с.
2. *Бушуєв С.Д., Михайлов В.С.* Разработка алгоритмов управления строительством.-К.:Будівельник, 1980.-136с.
3. *Мировзоров В.А., Черепанова И.В.* Решение задач организации строительства на основе теории поточного и сетевого моделирования.-Новосибирск:Новосибирский ордена Трудового Красного Знамени инженерно-строительный институт им.Куйбышева, 1985.-66с.
4. *Спектор М.Д.* Выбор оптимальных вариантов организации и технологи строительства.-М.:Стройиздат , 1980.-159с.

Отримано: 30.05.2012

УДК 005.336.4

А.В. Гольда

ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

АНОТАЦІЯ

В статті визначені найбільш актуальні проблеми мотивації формування вітчизняного інтелектуального капіталу будівельного комплексу в умовах переходу до інноваційної моделі розвитку. Акцентується увага на системній мотивації людського капіталу будівельних підприємств, удосконаленні законодавчо-нормативної бази.

Ключові слова: *інтелектуальний капітал; трудовий потенціал; мотивація людського капіталу.*

АННОТАЦИЯ

В статье определены наиболее актуальные проблемы мотивации формирования отечественного интеллектуального капитала строительного комплекса в условиях перехода к

инновационной модели развития. Акцентируется внимание на системной мотивации человеческого капитала строительных предприятий, усовершенствовании законодательно-нормативной базы.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, трудовой потенциал, мотивация человеческого капитала.

ANNOTATION

The article determines the most actual problems of the motivation of domestic intellectual capital formation of building complex in term of transition to the innovation development model. The attention is devoted to system motivation of intellectual capital of building complex and legislative – regulatory framework improvements.

Key words: intellectual capital, labour potential, human capital motivation.

Постановка проблеми. Сучасний механізм дії об'єктивних економічних законів в будівництві зумовлює нагальну проблему переходу підприємств будівельного комплексу до інноваційної моделі соціально-економічного розвитку на основі оптимального поєднання важелів ринкового та державного регулювання. Розширене відтворення об'єктів будівництва вимагає системного вирішення багатьох проблем, котрі не знайшли поки що достатнього наукового обґрунтування в економічних дослідженнях. Одним з найбільш важливих питань забезпечення ефективного розвитку організацій будівельного комплексу є формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу.

Вагомий внесок в розробку даної проблематики, внесли такі економісти: О.Ареф'єва, Г.Беккер, Д.Богиня, І.Бондар, Г.Гаман, Дж.Гелбрейт, О.Грішнова, Т.Заяць, С. Ілляшенко, О. Кендюхов, А.Колот, В.Лич, Ю. Махомет, І. Радіонова, Г.Рижакова, С.Ушацький, Н.Ушенко та інші.

Мета статті – на основі системно-ситуаційного підходу визначити найбільш важливі проблеми мотивації формування вітчизняного інтелектуального капіталу підприємств будівельного комплексу в умовах фінансово-економічної кризи, які потребують оперативного вирішення в процесі переходу до інноваційної моделі розвитку.

Виклад основного матеріалу. Закономірний процес розвитку продуктивних сил, виробничих відносин в будівництві вимагає активізації досліджень пріоритетних питань забезпечення

конкурентоспроможності підприємств будівельного комплексу. До таких найбільш важливих проблем необхідно віднести формування та розширене відтворення інтелектуального капіталу. Актуальність даних питань зростає у зв'язку з кризовими явищами в секторі будівництва та нагальною потребою переходу до інноваційної моделі соціально-економічного розвитку.

В економічній науці триває активний процес дослідження сутнісної характеристики поняття «інтелектуальний капітал». [1-6]. Відзначаючи раціональність існуючих підходів до визначення даної категорії вважаємо за необхідне досліджувати даний термін як системну категорію зі сторони продуктивних сил і виробничих відносин.

Інтелектуальний капітал зі сторони продуктивних сил – це провідна частина стратегічних активів будівельного підприємства, що формується на основі комплексу колективного знання, досвіду і компетенцій персоналу, організаційної здатності управління процесами створення і комерціалізації інновацій, які використовуються в процесі створення вартості і стратегічного оновлення підприємств.

Інтелектуальний капітал будівельного комплексу зі сторони виробничих відносин виражає відносини між персоналом будівельних організацій з приводу ефективного відтворення обмежених будівельних ресурсів, їх розширеного відтворення та привласнення з метою задоволення потреб в платоспроможній будівельній продукції.

Однією з найбільш актуальних проблем мотивації формування інтелектуального капіталу будівельного комплексу є розробка та впровадження в практику будівництва сучасних систем стимулювання людського капіталу. Аналіз сучасного стану мотивації вітчизняного трудового потенціалу засвідчує відсутність належних умов, стимулів до зростання ефективності використання економічно активного населення та наявності тут багатьох проблем, які потребують якнайшвидшого вирішення. Розподіл реального трудового потенціалу за розмірами заробітної плати свідчать про наявність значної міжгалузевої регіональної диференціації та відсутність достатньої залежності розміру заробітної плати від професійно-кваліфікаційного рівня працівників, продуктивності праці у сфері будівництва.

Ефективне використання людського капіталу будівельного комплексу необхідно здійснювати за допомогою мотиваторів до продуктивної праці у вигляді системи, що поєднує матеріальні, соціальні та моральні стимули. Мотиваційних механізм ефективного використання трудового потенціалу можна визначити як систему, комплекс діалектично взаємодіючих принципів: цільового,

безперервності, пропорційності, науковості та ефективності управління. В процесі еволюції ринкових відносин, формування інтелектуального капіталу необхідно обов'язково враховувати різницю між простою і складною працею, диференціювати системи винагород для створення конкурентних переваг залученню і ефективному використанню висококваліфікованих фахівців.

Аналіз існуючих мотиваційних систем в країнах з розвинутою ринковою економікою засвідчує необхідність їх врахування при розробці й впровадженні в практику будівництва власної моделі, яка би першочергово базувалась на ефективному відтворенні вітчизняних ресурсів, забезпеченні потреб внутрішнього ринку. Найбільш прийнятними елементами зарубіжних систем мотивації праці трудового потенціалу, які б могли використовувати вітчизняні будівельні підприємства, можуть бути такі, як: поєднання елементів погодинної і відрядної системи оплати праці; гнучкі штрафні системи; індивідуалізація оплати праці з урахуванням всіх можливих проявів цієї категорії; надання суттєвої соціальної допомоги та певних соціальних гарантій; можливості залучення працюючих до управління виробництвом, розвитку співробітництва та соціального партнерства.

Стратегічний розвиток будівельних підприємств та ринку праці будівельних компаній потребують розробки та законодавчого впровадження вітчизняної моделі переходу від дешевої до високооплачуваної, конкурентоспроможної, високопродуктивної робочої сили, виходячи з позицій формування середнього класу, з принципу, що кваліфікований працівник, фахівець будівельного комплексу, менеджер-підприємець становлять основу суспільства, є запорукою соціальної стабільності та національної безпеки.

Важливим є прискорення розробки проектів концепцій, законів і нормативних актів, необхідних для практичного використання в будівельному комплексі заходів щодо стимулювання формування інтелектуального капіталу, ефективної податкової й фінансово-кредитної політики, спрямованих на структурну перебудову будівельного виробництва; створення нових підприємницьких структур і подальшого розвитку вже існуючих; підтримку рівня попиту на ринку праці; заохочення підприємств до збереження і збільшення інтелектуального капіталу будівельних підприємств.

Висновки. Сучасний стан підприємств вітчизняного будівельного комплексу засвідчує наявність кризових явищ в їх господарській діяльності. Зростає потреба активізації процесу переходу будівельних підприємств до інноваційної моделі розвитку, що в свою чергу вимагає

прискорення формування інтелектуального капіталу будівельного комплексу. Дане завдання реалізоване може бути позитивно при умові оперативного вирішення таких найбільш важливих проблем як забезпечення системної мотивації людського капіталу, удосконалення законодавчо-нормативної бази формування інтелектуального капіталу підприємств будівельного комплексу.

Список літератури:

1. *Ілляшенко С.М.* Сутність, структура і методичні основи оцінки інтелектуального капіталу підприємства / С.М. Ілляшенко // Економіка України. – 2008. - № 11. – С. 16-26.

2. *Кендюхов О.В.* Інтелектуальний капітал підприємства: гносеологія економічної категорії / О.В. Кендюхов // Вісник Донецького університету економіка та права. – 2011. - №2. – С.12-16. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdie/2011_2/files/3.pdf

3. *Колот А.М.* Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань / А.М. Колот // Економічна теорія. – 2007. - №2. – С.3-13.

4. *Лич В.М.* Людський капітал України: стан, проблеми, перспективи відтворення: монографія: у 2 ч. – Ч.1 / В.М. Лич (наук. ред.). – К.: КНУБА, - 2009. – 224с.

5. *Махомет Ю.В.* Сутнісна характеристика та структура інтелектуального капіталу підприємства / Ю.В. Махомет // Економічний простір: Збірник наукових праць. – 2009. - № 25. – С. 221-230. Режим доступу до журналу:

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_25/mahomet.htm

6. *Радіонова І.Ф.* Інтелектуальний капітал та інтелектуальний потенціал економіки: розмежування понять і явищ / І.Ф. Радіонова, В.І. Усик // Актуальні проблеми економіки. – 2011. - № 10. – С. 56-66.

Отримано: 30.05.2012